

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 15. septembra 2020

Po besedah revizorjev je treba v sistemu EU za trgovanje z emisijami brezplačne pravice bolj ciljno usmeriti

Glede na ugotovitve v novem poročilu Evropskega računskega sodišča (Sodišče) brezplačne pravice še vedno pomenijo 40 % vseh razpoložljivih pravic v okviru sistema EU z zgornjo mejo za trgovanje z emisijami (ETS). Te brezplačne pravice, ki se razdelijo industriji, letalstvu in v nekaterih državah sektorju električne energije, niso bile dovolj dobro ciljno usmerjene. Poleg tega je bil potek razogljichenja v energetske sektorju bistveno upočasnen. Komisija mora posodobiti svoj postopek ciljnega usmerjanja brezplačnih pravic, da bosta v njem upoštevana Pariški sporazum in nedavni razvoj dogodkov.

Načeloma se v okviru sistema EU ETS določi cena za emisije ogljika in pravice do emisij se ponujajo na dražbi. Dražbeni prejemki pomenijo tudi prihodke za podnebne ukrepe. V sistemu EU ETS se brezplačne pravice uporabljajo zato, da bi se podjetja EU odvrčala od preselitve dejavnosti v države nečlanice EU z nižjimi okoljskimi standardi, saj bi se s preselitvijo zmanjšale naložbe v EU in povečale svetovne emisije. To je znano kot „selitev virov CO₂“. Za razliko od večine upravljavcev v energetske sektorju imata sektorja industrije in letalstva koristi od brezplačnih pravic, saj se šteje, da lahko stroške ogljika preneseta neposredno na potrošnika. Vendar je energetske sektor v osmih državah članicah, v katerih je BDP na prebivalca pod 60 % povprečja EU, prejel brezplačne pravice, da bi se lahko opravile posodobitve.

„Brezplačne pravice bi morale biti ciljno usmerjene v industrijske sektorje, ki najtežje prenesejo stroške ogljika na potrošnike,“ je povedal član Evropskega računskega sodišča Samo Jereb, ki vodi revizijo. „Vendar ni tako. Sektorji, v katerih se ustvari 90 % industrijskih emisij, prav tako štejejo za izpostavljene tveganju selitve virov CO₂ in imajo koristi od stalnih visokih stopenj brezplačnih pravic. Če dodelitev brezplačnih pravic ne bo bolj ciljno usmerjena, EU ne bo mogla v celoti izkoristiti prednosti, ki jih lahko ima sistem ETS za razogljichenje in javne finance.“

Revizorji so ugotovili, da so energetske sektorji, ki so prejeli brezplačne pravice za naložbe v posodobitev, znatno počasneje napredovali pri razogljichenju kot tisti v drugih državah članicah. Naložbe so bile pogosto uporabljene za izboljšanje obstoječih termoelektrarn na lignit in črni

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

premog, ne pa za prehod na manj onesnažujoča goriva, zlasti v Bolgariji, na Češkem, Poljskem in v Romuniji. Revizorji priznavajo, da je Komisija poostrila pravila za energetski sektor za obdobje 2021–2030.

Brezplačna dodelitev pravic industrijskim sektorjem temelji na referenčnih vrednostih na podlagi najuspešnejših akterjev v vsakem sektorju. Dodelitve se bodo do leta 2030 postopno odpravile, razen za sektorje, ki štejejo za izpostavljene tveganju selitve virov CO₂, za katere se ne bodo zmanjšale. Ta pristop sicer zagotavlja pobude za izboljšanje energijske učinkovitosti, vendar je po mnenju revizorjev potrebna boljša ciljna usmerjenost. Industrijski sektorji, ki štejejo za izpostavljene selitvi virov CO₂, še vedno pomenijo več kot 90 % industrijskih emisij EU, pri tem pa se ne razlikuje med različnimi stopnjami tveganja, kar vsem tem sektorjem omogoča, da imajo še naprej koristi od celotne količine brezplačnih pravic. Revizorji so Komisiji priporočili, naj ciljno usmeri brezplačne pravice na podlagi izpostavljenosti različnim stopnjam tveganja.

Poleg tega sektor letalstva prejema brezplačne pravice, čeprav lahko stroške ogljika prenese na stranke. Revizorji opozarjajo, da bi se tako utegnil podpreti ogljično intenziven letalski promet na škodo železniškega.

Zaradi pomanjkanja ciljne usmerjenosti v okviru sedanjih ureditev se večina brezplačnih pravic pred letom 2030 ne bo zmanjšala na nič. Revizorji trdijo, da bi se z bolj usmerjeno porazdelitvijo brezplačnih pravic obravnavalo tveganje selitve virov CO₂ in zmanjšali nepričakovani dobički ter s povečanjem deleža pravic, ki se prodajajo na dražbi, koristilo javnim financam.

Pojasnila za urednike

V okviru sistema EU ETS morajo sektorji industrije, energetike in letalstva pridobiti dovolj pravic, da pokrijejo svoje emisije ogljika. Ta sistem je bil vzpostavljen leta 2005 in od takrat so se emisije EU na prebivalca zmanjšale, so pa še vedno nad svetovnim povprečjem. V prvih dveh fazah sistema (2005–2012) so bile skoraj vse pravice dodeljene brezplačno in število dodeljenih pravic je bilo večje od količine, potrebne za pokritje dejanskih emisij. Presežek pravic se je postopoma povečeval. V tretji fazi (2013–2020) je bila ta sistemska presežna dodelitev v glavnem odpravljena. Med letoma 2013 in 2020 je bilo brezplačno dodeljenih več kot 6,66 milijarde pravic in cena pravic je nihala, vendar se je povečala z manj kot 3 EUR na približno 25 EUR za tono izpuščenih emisij ekvivalenta CO₂. Države članice so med letom 2012 in sredino leta 2019 prejele 42 milijard EUR dražbenih prejemkov. Če bi se na dražbi prodajalo več pravic za industrijo, bi prejele znatne dodatne prihodke. Četrta faza sistema ETS se bo izvajala med letoma 2021 in 2030.

Revizorji so preučili, ali je bila brezplačna dodelitev pravic uspešno uporabljena za posodobitev proizvodnje električne energije, ali je bila dodelitev dovolj ciljno usmerjena, da so se zagotovile spodbude za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, ter ali so brezplačne dodelitve prispevale k povečanju emisij. Evropski svet je na posebnem sestanku julija 2020 pozval Komisijo, naj pripravi predlog za revizijo tega sistema. Revizija ni zajemala vpliva pandemije COVID-19 na sistem ETS.

Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča št. 18/2020 – Sistem EU za trgovanje z emisijami: brezplačna dodelitev pravic bi morala biti bolj ciljno usmerjena – je na voljo na spletišču eca.europa.eu v 23 jezikih EU. V preteklih letih [je Sodišče objavilo](#) več poročil o energiji

in podnebjju, v katerih so bile obravnavane teme, kot so emisije vozil, vetrna in sončna energija ter sistem ETS.

Informacije o ukrepih, ki jih je Sodišče sprejelo zaradi pandemije COVID-19, so na voljo [tukaj](#).

Kontaktna oseba za medije za to poročilo

Damijan Fišer – E: damijan.fiser@eca.europa.eu T: (+352) 4398 45 510 / M: (+352) 621 552 224